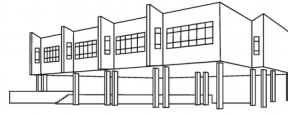

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN, UNIVERSIDADE
E FORMACIÓN PROFESIONAL

CMUS
PROFESIONAL
DA CORUÑA

CONSERVATORIO PROFESIONAL DE MÚSICA DA CORUÑA

Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa

REDE DE CONSERVATORIOS DE MÚSICA E DANZA DE GALICIA

Modelo MD75PRO01

Programación de Conxunto (Piano) (2º , 3º e 4º de Grao Profesional)

CURSO 2020-2021

ÍNDICE

1. Introducción	4
1.1.Xeneralidades	4
1.2.Apropósito do piano	4
2. Metodoloxía	5
2.1.Modificacións debidas ao COVID 19	6
2.2.Recuperación dos contidos que deixaron de darse no curso anterior	7
3. Atención á diversidade	8
4.Temas transversais	9
4.1. Educación en valores	9
4.2. Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC´s)	9
5. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas	10
6. Organización do 2º curso do Grao Profesional	10
6.1.Obxectivos	11
6.2.Contidos	11
6.3.Avaliación	14
6.3.1.Criterios de avaliación	14
6.3.2.Mínimos esixibles	15
6.3.3. Procedementos e ferramentas de avaliación	16
6.3.4.Criterios de cualificación	16
6.3.5.Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	17
6.4. Medidas de recuperación	17
6.4.1.Procedementos de recuperación ordinarios	17
6.4.2.Probas extraordinarias de setembro	17
6.5. Recursos didácticos	19
7. Organización do 3º curso do Grao Profesional	20
7.1.Materias imprescindibles que os alumnos deben coñecer	20

7.2.Avaliación inicial e clases de reforzo -----	20
7.3.Obxectivos -----	20
7.4.Contidos -----	21
7.5.Avaliación -----	23
7.5.1.Criterios de avaliación -----	23
7.5.2.Mínimos esixibles -----	25
7.5.3. Procedementos e ferramentas de avaliación -----	25
7.5.4.Criterios de cualificación -----	26
7.5.5.Criterios para a concesión de ampliación de matrícula -----	26
7.6. Medidas de recuperación -----	27
7.6.1.Procedementos de recuperación ordinarios -----	27
7.6.2.Probas extraordinarias de setembro -----	27
7.7. Recursos didácticos -----	29
8. Organización do 4º curso do Grao Profesional -----	30
8.1.Materias imprescindibles que os alumnos deben coñecer -----	30
8.2.Avaliación inicial e clases de reforzo -----	30
8.3.Obxectivos -----	30
8.4.Contidos -----	31
8.5.Avaliación -----	33
8.5.1.Criterios de avaliación -----	33
8.5.2.Mínimos esixibles -----	35
8.5.3. Procedementos e ferramentas de avaliación -----	35
8.5.4.Criterios de cualificación -----	36
8.5.5.Criterios para a concesión de ampliación de matrícula -----	36
8.6. Medidas de recuperación -----	36
8.6.1.Procedementos de recuperación ordinarios -----	37
8.6.2.Probas extraordinarias de setembro -----	37
8.7. Recursos didácticos -----	39
ANEXOS -----	42
Probos de acceso 3º de Grao Profesional -----	42
Probos de acceso 4º de Grao Profesional -----	44

1.Introdución

1.1.Xeneralidades

A lei orgánica 2/2006 do 3 de maio, de educación, establece no seu artigo 45 que as ensinanzas artísticas teñen como finalidade proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir unha cualificación dos futuros profesionais da música.

A citada lei, establece no seu artigo 6.2 que o goberno fixará, en relación cos obxectivos, as competencias básicas, os contidos e os criterios de avaliación, os aspectos básicos do currículo que constitúen as ensinanzas mínimas. Así mesmo, no capítulo VI do título I, fixa as características básicas das Ensinanzas Profesionais de música, dentro das Ensinanzas Artísticas.

O Grao Profesional ten como fins os arriba citados e ordénase en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

A presente programación de concreción á devandita lei a nivel de aula, e será o documento polo que se desenvolvan os diversos parámetros de traballo de aula dos docentes deste departamento no Conservatorio Profesional de Música de A Coruña.

1.2.A propósito do piano

Nos catorce anos que un alumno de piano pasa nun Conservatorio Profesional, ten outros tantos de clase de instrumento e dous máis de Música de Cámara.

Nesas dúas materias, o alumno fai basicamente dúas cousas: aprender a técnica do instrumento e interpretar obras escritas por outros.

Dedica a isto, por expresalo así, o equivalente a 16 anos de ensino, en canto a número de horas se refire.

Pero o piano, o piano en concreto, serve para outras moitas cousas. E aprendelas seralle de grande axuda na aprendizaxe de diversas disciplinas musicais e na consecución de saídas profesionais.

É paradoxal que ao aspecto da súa aprendizaxe ao que máis tempo e esforzos destina un estudante de piano (a interpretación de obras doutros), non se dedica despois, practicamente ninguén.

Estas razóns explican o porqué a presente Programación, atende a facetas do ensino musical non contempladas (ou contempladas moi parcialmente) nas outras materias instrumentais, e intenta encher ese espazo, que completará a preparación dos alumnos de piano.

2. Metodoloxía

As clases impartiranse en grupos de tres mesmo de dous se o número de alumnos matriculados o esixise, pero nunca de máis de tres. A razón de traballar con número tan reducido é que iso permite facer traballo de grupo e á vez atender individualmente cada alumno. A clase en grupo é enriquecedora ao nutrirse cada alumno das ideas dos demais e o número reducido, ademais de permitir a atención individual, axuda a impedir que algún alumno con carencias quede demorado con respecto aos outros. Esta estrutura das clases unida ao feito de que na aula en que se imparten se dispón de número abondo de teclados, fai que os alumnos estean continuamente ao piano permitindo con iso que calquera concepto teórico se leve á práctica de inmediato e impedindo as distraccións tan comúns en grupos máis grandes. Debido a isto, todas as cuestións teóricas que se sinalan nos Contidos, enténdese que serán realizadas, non sobre o papel se non directamente no piano e como norma xeral, non se tratarán asuntos teóricos que non vaian ser levados á práctica durante o curso.

2.1.Modificacións debidas ao COVID 19

Vaia por diante, que o ensino a distancia, por medios telemáticos, de ningún xeito pode substituír ao ensino no aula; é soamente un remedo imposto polas circunstancias sanitarias.

Ante a eventualidade de que durante este curso non sexa posible impartir as clases nas aulas, sexa de forma temporal ou permanente, a principal modificación no referente aos contidos é que se procurará, na medida do posible, ver a maior parte dos conceptos teóricos durante as primeiras semanas do curso.

Deste xeito, o profesor pode asegurarse de que foron comprendidos e ten a posibilidade de responder ás dúbidas dos alumnos de forma inmediata, de modo que se estableza un diálogo fluído. Isto conséguese infinitamente mellor na a aula, estando os alumnos presentes.

Será conveniente proverlles do material teórico (apuntes, exemplos) necesario para que, no caso de que non poidan acudir ao centro, poidan traballar a parte práctica nas súas casas sen a presenza física do profesor.

Tamén, facer especial fincapé na forma de traballar sos; aínda que isto xa se adoita facer en circunstancias normais.

É importante que os alumnos (ou os pais, no seu caso) especifiquen un correo electrónico e un teléfono fiables, pois no mes de marzo houbo varios casos de alumnos imposibles de localizar.

No caso de que non sexa posible impartir as clases en aula, haberá que tomar en conta dúas posibilidades:

- a) que o Conservatorio permaneza aberto
- b) que o Conservatorio estea pechado.

Si o centro permanece aberto, o profesor pode acceder ao aula e impartir as clases co material nela existente, usando os medios telemáticos de que se dispoña ou se xulgue conveniente, como a aula virtual ou o correo electrónico.

Este segundo sistema foi o empregado durante os meses de abril e maio do curso pasado: enviábonselles tarefas aos alumnos e eles devolvíanas (en forma de documentos escritos, audios ou vídeos) unha vez feitas, para a súa corrección. Os resultados foron o suficientemente satisfactorios, dadas as circunstancias, como para continuar co mesmo sistema. Ademais, agora temos a vantaxe de que non nos pilla por sorpresa, e os alumnos dispoñerán dun material teórico que naquel momento houbo que elaborar, explicar e enviar.

Si a interrupción das clases presenciales é por un período curto (unha ou dúas semanas) non ten porqué influír negativamente na aprendizaxe.

De ser máis longa, é indubidable que influirá, pero vista a experiencia pasada, poderase sacar o curso adiante o suficientemente ben, dentro do malo.

Sobre o ensino si o centro permanece pechado, non se pode dicir nada polo momento, pois a Consellería de Educación non deu instrución algunha respecto diso nin explicou si as clases continuarían nin, caso de facelo, de que material dispoñeríamos os profesores para impartirlas. Queda, xa que logo, esta posibilidade, pendente de coñecer todas estas cousas.

2.2. Recuperación dos contidos que deixaron de darse no curso anterior.

Dado que, segundo informóullenos no Claustro, a Consellería de Educación non vai enviar profesorado de reforzo para este fin, usaremos unha hora de nuestro horario lectivo para atender as necesidades dos alumno mais retrasados. Isto é claramente insuficiente e é imposible que todos os alumnos teñan libre esa hora para poder asistir a esas clases de reforzo, pero é mellor que nada. Haberá, por tanto, que incluír a materia non vista o curso pasado, nas clases deste, atrasando, inevitablemente, o avance dos alumnos que non o precisen. A influencia que esta forma de facer as cousas terá nos contidos que se vexan este curso, está por ver. Saberémolo cando finalice.

En xeral, debido a esta circunstancia e ao feito de impartir máis materia teórica ao

principio, é mais que probable que o avance global (teoría e práctica) da materia sexa menor que nun curso normal.

Os coñecementos e habilidades de cursos anteriores que os alumnos deben ter para asistir con aproveitamento ás clases do novo curso, especifícanse na organización de cada un deles.

3. Atención á diversidade

O alumnado do conservatorio habitualmente esta dentro dun nivel sociocultural e económico medio-alto, cunha gran capacidade de traballo pois ten que compaxinar os estudos de musica cos de ensinanzas xerais. As motivacións para estudar no conservatorio son distintas e poden variar conforme se suceden os cursos. Os motivos polos que inician os estudos musicais poden ser por iniciativa dos pais, por vocación, como actividade de entretemento, por inercia dun grupo de amigos, etc. Entón, teremos un alumnado variado en canto a motivacións, aptitudes e ritmos de traballo polo que será de vital importancia a atención á diversidade do alumnado para adaptarse ás súas necesidades e realizar unha acción educativa eficaz. A vía para o tratamento da diversidade é a adaptación curricular, que e o conxunto de accións dirixidas a adecuar o currículo ás necesidades dun alumno ou grupo determinado.

Dependendo das circunstancias que se presenten no aula, o profesor poderá utilizar, entre outros, os seguintes recursos:

- Adaptacións do material didáctico.
- Variacións da metodoloxía.
- Propoñer actividades de traballo alternativas.
- Organizar o traballo de forma flexible.
- Acelerar ou frear o ritmo de novos contidos.
- Facer que un alumno se adapte á marcha dos demais.

4. Temas transversais

4.1. Educación en valores

A educación no ámbito musical non debe acabar no simple feito do desenvolvemento de destrezas técnicas e un desenrolo da sensibilidade musical. Para unha formación integral do alumnado tamén é importante o tratamento de contidos transversais.

Estes contidos que responden á realidade da vida cotiá no ámbito social son esencialmente de carácter actitudinal e representan uns elementos educativos básicos que deben incorporarse nas diferentes áreas co fin de conseguir unha plena integración do alumnado na sociedade actual. O tratamento destes contidos debe despertar no alumnado una especial sensibilidade cara a dita realidade.

O carácter participativo e colaborador da práctica musical, facilita a incorporación destes temas ao aula especialmente na práctica de conxunto. Temas como a igualdade de oportunidades entre sexos, o derrube das barreiras raciais, a educación para a saúde, compromiso co medio ambiente e coa palabra dada ou educación para a paz poderán ser incorporados tanto na clase individual como na de conxunto.

4.2. Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (T.I.C.)

A irrupción das tecnoloxías da información e da comunicación na nosa vida cotiá é cada día mais patente, a súa utilización esténdese ata ámbitos insospeitados. O estudo da música nos conservatorios cínguese, na maioría dos casos, á práctica interpretativa empregando instrumentos tradicionais. Incluso nestas circunstancias que a priori poden parecer pouco dadas ao uso das T.I.C. pódense empregar co fin de complementar e facilitar o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

O uso de materiais audiovisuais relacionados ca materia xa non é unha novidade nos tempos que corren, especialmente dende a aparición de plataformas dixitais como YouTube, Vimeo, Spotify, etc. Estas plataformas unidas á compartición

masiva de material audiovisual facilita o seu uso no aula para a exemplificación das posibilidades sonoras e técnicas dos instrumentos e a exploración de diferentes posibilidades interpretativas ante un mesmo texto musical. Por outro lado a facilidade de xerar dito material con ferramentas cada vez máis accesibles (videocámaras, grabadoras, tablets, teléfonos, etc) permite analizar no aula as propias actuacións ou interpretacións e así aportar un maior grado de obxectividade á percepción de si mesmo que ten o alumno

O material en formato electrónico (partituras, textos, etc.) tamén será útil no desenvolvemento das diferentes actividades da materia xa que facilita a rápida distribución do mesmo entre o alumnado así como o seu rápido acceso no aula no caso de dispoñer dos dispositivos correspondentes. As plataformas de almacenamento como Dropbox o GoogleDrive permiten a creación de espazos de compartición de material electrónico para os alumnos que poden ser controlados polo profesor.

Os motores de busca tamén serán de gran utilidade especialmente á hora de recompilar información referente ao propio instrumento, obras, compositores, etc. O uso de todos os materiais relacionados coas T.I.C. empregados no aula debe respectar en todo momento as leis de distribución e da propiedade intelectual dos mesmos.

5.Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Debido ás circunstancias sanitarias e ás medidas de precaución que deben tomarse, é imposible saber neste momento as actividades que poderán realizarse.

De todos os xeitos, si o número de contagios (caso de haberlos) é o suficientemente pequeno como para continuar coas clases no centro, non hai razón algunha para que non se poidan facer audicións e concertos con formacións reducidas e aforo limitado ou restrixido aos alumnos, profesores e demais persoas do centro.

En calquera caso, todo depende da evolución dos posibles contagios.

6.Organización do 2º curso do Grao Profesional

6.1.Objectivos

- a) Coñecementos musicais básicos: Afianzamento e posta en práctica dos coñecementos e conceptos vistos nos anos anteriores nas diferentes materias de que se compoñen os estudos musicais (interválica, armaduras, cifrados, acordes, enlaces, etc.)
- b) Harmónicos: Coñecemento e práctica dos acordes no teclado (formación, posicións, enlaces,etc.)
- c) De análise: Comprensión real dos diferentes elementos harmónicos, rítmicos, melódicos e formais que conforman unha peza musical e como consecuencia diso, dos mecanismos propios de diferentes sistemas musicais, especialmente do sistema tonal.
- d) De lectura e transporte: Aplicación da análise á lectura e transporte de pezas pianísticas acompañantes ou non.
- e) De improvisación: Aplicación da análise á creación de melodías, acompañamentos ou pezas completas segundo as directrices de cada momento.

6.2.Contidos

Debido a que dun tempo a esta parte, as Programacións e o seu seguimento na aula son examinadas e xulgadas por persoas que carecen de coñecementos musicais, reduciuse aquí a relación de Contidos a uns códigos sinxelos de letras e números, de modo que poidan ser comprendidos doadamente por estas persoas, facilitándolles así o seu traballo.

Máis abaixo, no apartado "**Explicación dos Contidos**", detállanse estes con máis precisión utilizando a terminoloxía musical imprescindible para explicalos.

a) Acordes

-C1

-C2

-C3:

b) Ritmo:

-C4: Deseños rítmicos (Incluído nos demais contidos)

c) Improvisación

-C5: Incluído nos demais contidos

d) O Blues

-C6:

e) Cifrado Americano

-C7:

f) Baixo Cifrado

-C8:

EXPLICACIÓN DOS CONTIDOS

Os contidos "b) Ritmo" e "c) Improvisación", forman parte esencial do traballo en clase, serán materias que se estarán a usar continuamente e polo tanto, non ha lugar sinalalos cada día na memoria da clase.

a) Acordes

- C1: Coñecemento e práctica de todas as tríades maiores no teclado.
- C2: Coñecemento e práctica de todas as tríades menores no teclado.
- C3: Enlaces de acordes maiores menores en el teclado, a catro voces.

b) Ritmo

-C4: Realización de acompañamentos ao piano enlazando sucesións de acordes indicados con Cifrado Americano, usando diferentes rítmicas tanto placadas como cos acordes despregados. Este contido é común a practicamente todos os demais e polo tanto, necesario para a realización de todos eles. Debido a iso, estará presente durante todo o curso

c) Improvisación

C5: Este contido tamén é común a practicamente todos os demais e polo tanto, estará presente durante todo o curso. Os diferentes acompañamentos serán improvisados no momento de tocar, unha vez dadas as directrices apropiadas a cada situación.

d) O Blues

-C6: : Iniciación ao coñecemento e práctica de esta forma musical. Interpretación de blues de doce compases usando soamente tríades. Pequenas improvisacións baseadas en motivos apropiados. Todo iso, de memoria, sen a partitura.

e) Cifrado Americano

-C7: Coñecemento básico do cifrado. Realización de acompañamentos a partir de guións (só melodía e harmonía) escritos con este tipo de cifrado. Tríades maiores e menores.

f) Baixo Cifrado

-C8: Realización ao piano de baixos cifrados a catro partes, usando os enlaces de voces tradicionais con tríades maiores e menores en Estado Fundamental. Uso de diferentes rítmicas. Estes baixos aparecen entre a páxina 5 e a 9, do libro titulado Baixo Cifrado, que se atopa na aula.

6.3.Avaliación

6.3.1.Criterios de avaliación

Nas diferentes avaliacións, os alumnos deberán ter os coñecementos e aptitudes que se especifican a continuación. Dado que os esixidos en cada avaliación (e en cada curso) son a base para estudos posteriores de maior complexidade, os alumnos deberán acreditar en cada avaliación, estar en posesión dos coñecementos e habilidades das anteriores.

Farase unha avaliación dos coñecementos dos alumnos a comezo de curso.

Primeira Avaliación

-Coñecemento claro, rápido e seguro dos intervalos e as armaduras das diferentes tonalidades maiores e menores.

-Coñecemento e práctica das tríades maiores e menores no teclado.

-Enlaces de acordes a catro voces: notas comúns, movemento directo e contrario.

-O Blues: estrutura formal e harmonía básica

-Cifrado Americano: coñecemento do cifrado para tríadas maiores e menores

-Baixo Cifrado: coñecemento do cifrado para tríadas maiores e menores en Estado Fundamental. Enlaces básicos.

Segunda Avaliación

-Coñecemento claro, rápido e seguro dos intervalos e as armaduras das diferentes tonalidades maiores e menores.

-Coñecemento dos das tríades maiores e menores no teclado.

-Sacar de oído e interpretar blues usando tríades maiores

-Acompañamento de pezas usando o Cifrado Americano.

-Realización de baixos cifrados usando enláculos tradicionais. Tríadas maiores e menores en Estado Fundamental. Progresiones con armaduras ata dúas alteracións.

Terceira Avaliación

-Coñecemento claro, rápido e seguro dos intervalos e as armaduras das diferentes tonalidades maiores e menores.

-Coñecemento e práctica das tríades maiores e menores no teclado. Enlaces.

-Realización de baixos cifrado usando os enlaces tradicionais. Tríades maiores e menores en Estado Fundamental.

6.3.2.Mínimos esixibles

-Coñecemento claro, rápido e seguro dos intervalos e as armaduras das diferentes tonalidades maiores e menores.

-Coñecemento claro, rápido e seguro dos acordes tríade, no teclado

-Realización de baixos cifrados a vista usando os enlaces tradicionais. Tríades en estado fundamental. Deben facer continuidade rítmica, sen paradas non pertinentes.

-Coñecemento básico do cifrado. Americano. Realización de acompañamentos a partir de guións (só melodía e harmonía) escritos con este tipo de cifrado. Tríades maiores e menores.

6.3.3.Procedementos e ferramentas de avaliación

-Na avaliación tomaranse en conta a asistencia, o rendemento e a participación na clase.

Poderá estar complementada por algunhas probas na aula. De elas, a que se refire a interválica e armaduras das tonalidades, será eliminatoria, é dicir, que se non se supera, non se aproba a Avaliación correspondente. Poderá ser oral ou escrita e realizarse en calquera momento do curso. En caso de ser escrita, consistirá nun exercicio con 10 intervalos e 10 armaduras, deberá estar totalmente correcta e o alumno disporá de dous minutos para realizala. Tamén será condición imprescindible para aprobar, demostrar que se coñecen os acordes tratados durante o curso. O alumno deberá simplemente tocar no piano os acordes que se lle indiquen. Poderá dispoñelos no teclado ao seu gusto e haberá de facelo con rapidez e seguridade, mostrando que os coñece sen titubeos.

Ao final de curso, e con independencia do nivel alcanzado noutras materias da materia, todos os alumnos deberán facer as dúas probas sobre as citadas cuestións de interválica e armaduras das tonalidades e sobre o coñecemento dos acordes tratados. Pasar estas probas será condición imprescindible para aprobar o curso, aínda que non garantía diso.

6.3.4.Criterios de cualificación

Para o cálculo das cualificacións teranse en conta as seguintes porcentaxes:

-Comprensión real mediante o análise, dos diferentes elementos harmónicos, rítmicos, melódicos e formais que conforman unha peza musical e aplicación dos resultados á creación de fragmentos, acompañamentos ou pezas completas improvisadas --- 100%

6.3.5.Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Para solicitar a concesión de ampliación de matrícula nesta materia o alumno deberá demostrar capacidade de traballo para o aproveitamento da ampliación así como ter superados os obxectivos e contidos do curso na última clase antes da reunión da comisión que elevará dita solicitude ao Consello Escolar.

6.4.Medidas de recuperación

Dado o carácter progresivo da materia, a recuperación das avaliacións suspensas integrarase dentro das actividades e probas programadas na seguinte avaliación ou poderá contemplar actividades de reforzo dos aspectos que precisen mellora.

6.4.1.Procedementos de recuperación ordinarios

-No caso de que o número de faltas dun alumno a clase impidise a súa avaliación ordinaria, poderáselle avaliar por medio dun exame que versará sobre os apartados que acaban de ser sinalados nestes Criterios de Avaliación. Se esta circunstancia se dá a final de curso, o exame poderá incluír materias das tres Avaliacións.

6.4.2.Probas extraordinarias de setembro

-Os alumnos que non aproben en Xuño, teñen dereito a un exame no mes de Setembro. Este exame será realizado na aula polo profesor da materia e versará sobre todos os contidos do curso.

- a) Realización dun exercicio con cuestións de intervállica e tonalidades.
- b) Tocar no piano acordes tríade maiores e menores, co obxecto de demostrar que se coñece a súa constitución.
- c) Realización ao piano a catro partes de varios baixos cifrados usando os enlaces de voces tradicionais. Incluirá tríades maiores e menores en Estado Fundamental.
- d) Acompañamento ao piano, de varias melodías escritas con Cifrado Americano. Incluirá tríades maiores e menores.
- e) Interpretación a o piano, dos blues vistos durante o curso.

EXPLICACIÓN DAS PROBAS

Apartado a) :El alumno disporá de dous minutos para resolver por escrito un exercicio con 10 intervalos e 10 armaduras e deberá contestalos correctamente todos. É dicir, que se as notas do intervalo polo que se lle pregunta forman, por exemplo, unha 5ª xusta, deberá responder que é unha 5ª xusta e se a tonalidade en cuestión ten, poñamos, tres díeses, ha de responder que tres díeses. Este exercicio terá carácter eliminatorio. Isto quere dicir que se non pasa esta proba, suspendería definitivamente o curso.

Apartado b): O alumno terá que tocar no piano de forma inmediata e sen preparación previa un total de vinte e cinco acordes dos diferentes tipos indicados. Poderá dispoñelos no piano ao seu gusto. Deberá totalos todos correctamente e sen titubeos. Isto quere dicir que se se lle manda tocar unha acorde de A bemol Maior, debe tocar un acorde de A bemol Maior; se se lle manda tocar un de Fa sostido menor, debe tocar un de Fa sostido menor e así sucesivamente. Este exercicio terá tamén carácter eliminatorio. Isto quere dicir que se non pasa esta proba, suspendería definitivamente o curso.

Apartado c): O alumno interpretará ao piano a catro voces e cos enlaces harmónicos tradicionais os acordes indicados no baixo dado. Tocaré o propio baixo

coa man esquerda e as outra tres voces coa dereita. Deberá atermose a un tempo e tocar con regularidade e continuidade..

Os baixos poderán ser escollidos entre os vistos durante o curso ou ben escritos ex-profeso para o exame. No primeiro caso, disporá de dous minutos de preparación mental antes de tocar e no segundo, ao tratarse dun exercicio a vista, o tempo de preparación estará en función da duración e dificultade do baixo. Esta preparación non incluírá en ningún caso o uso do piano.

Apartado d): O alumno realizará o acompañamento a partir de guións con melodía e cifrado e terá que tocar os acordes que en cada un aparezan, de modo que, se o acorde indicado é, poñamos, Do menor, deberá tocar o acorde de Do menor e se o guión indica que o acorde é Mi Mayor, tocará Mi maior. Interpretará os acordes utilizando un deseño rítmico que sirva de acompañamento ás melodías e polo tanto, con continuidade rítmica, sen interrupcións nin paradas non indicadas na partitura. O xeito de enlazar cada acorde co seguinte seguirá as pautas propias dun acompañamento pianístico, evitando saltos ao pasar dun a outro. Deberá manter o tempo indicado, é dicir, que se se indica que a negra vai a 84 pulsacións por minuto, deberá tocala a 84 pulsacións por minuto

Apartado e): O alumno deberá interpretar ao piano, de memoria, os blues vistos durante o curso. Terá que atermose ao *tempo* correspondente e tocar con regularidade e continuidade, sen interrupción nin paradas non pertinentes. Non poderá usar ningún tipo de guión.

6.5. Recursos didácticos

A materia impártese nunha aula provista de varios pianos eléctricos, tres sintetizadores ordenador e equipo de audio, ademais de materiais xa tradicionais como partituras, lousa, etc. Non se utiliza un tratado concreto se non que se seleccionan fragmentos ou contidos de diversas fontes, tanto de libros impresos como sacados de Internet, ademais doutros materiais, feitos polo profesor da materia

7. Organización do 3º curso do Grao Profesional

7.1. Materias imprescindibles que os alumnos deben coñecer

Para poder afrontar os estudos de Terceiro Curso cunha certa solvencia, os alumnos deben coñecer as materias que se citan a continuación e desenvolver, ademais, unha aceptable habilidade para levalas ao piano:

-Coñecemento das tríadas maiores e menores. Ser capaces de tocarlas no piano sen titubeos.

-Enlaces básicos con tríadas a catro voces. Práctica no piano.

-Baixo Cifrado básico con tríadas. Movemento directo e movemento contrario. Práctica no piano.

-Cifrado Americano. Coñecemento básico do cifrado de tríadas. Práctica no piano.

-Blues. Coñecemento da estrutura formal e a harmonía básica.

7.2. Avaliación Inicial e clases de reforzo

Tras facer unha avaliación do alumnado durante a primeira semana de clases, conclúese que salvo tres alumnos, os demais carecen, en maior ou menor grado, dos coñecementos e habilidades citados máis arriba. Isto débese a que deixaron de entregar traballos e de ver diversas materias durante o período de illamento os meses de marzo, abril e maio pasados ou, simplemente, que os esqueceron co paso do tempo. Ao non ser estas carencias demasiado importantes, será suficiente dedicar as primeiras tres ou catro clases a repasar os contidos do curso anterior. A os demais alumnos tampouco lles virá mal e, de todos os xeitos, isto pódese compaxinar coa explicación de asuntos teóricos propios deste Terceiro Curso. Si alguén precisase máis atención, hai un horario de reforzo dedicado a tal fin.

7.3. Obxectivos

a) Coñecementos musicais básicos: Afianzamento e posta en práctica dos coñecementos e conceptos vistos nos anos anteriores nas diferentes materias de que

se compoñen os estudos musicais (interválica, armaduras, cifrados, acordes, enlaces, etc.)

b) Harmónicos: Coñecemento e práctica dos acordes no teclado(formación, posicións, enlaces,etc.)

c) De análise: Comprensión real dos diferentes elementos harmónicos, rítmicos, melódicos e formais que conforman unha peza musical e como consecuencia diso, dos mecanismos propios de diferentes sistemas musicais, especialmente do sistema tonal.

d) De lectura e transporte: Aplicación da análise á lectura e transporte de pezas pianísticas acompañantes ou non.

e) De improvisación: Aplicación da análise á creación de melodías, acompañamentos ou pezas completas segundo as directrices de cada momento.

7.4.Contidos

Debido a que dun tempo a esta parte, as Programacións e o seu seguimento na aula son examinadas e xulgadas por persoas que carecen de coñecementos musicais, reduciuse aquí a relación de Contidos a uns códigos sinxelos de letras e números, de modo que poidan ser comprendidos doadamente por estas persoas, facilitándolles así o seu traballo.

Máis abaixo, no apartado "**Explicación dos Contidos**", detállanse estes con máis precisión utilizando a terminoloxía musical imprescindible para explicalos.

a) Baixo cifrado:

-C1

-C2

-C3

-C4

b) Improvisación:

-C5: Acompañamentos e ritmo (incluídos nos demais contidos)

-C6

-C7

Ademais estos contidos, veranse, durante o primeiro mes de clase, diferentes materias que se deixaron de tratar ou se trataron de forma incompleta o curso anterior.

EXPLICACIÓN DOS CONTIDOS

Tríades maiores, menores e diminuídas, son os acordes utilizados neste 3º curso e polo tanto, todos os alumnos deben coñecelas e saber utilizalas.

O estudio da tonalidade menor e o uso das tríades diminuídas, son contidos permanentes durante todo o curso e por iso, non é necesario sinalalos en momentos específicos.

a) Baixo cifrado:

-C1: Enlace II-V en modo menor. Realización ao piano de baixos cifrados a catro partes, usando os enlâces de voces tradicionais con tríades en Estado Fundamental. Uso de diferentes rítmicas. Estes baixos figuran nunha folla solta feita ex-profeso

-C2: Enlace V-VI (cadencia Rota). Realización ao piano de baixos cifrados a catro partes, usando os enlâces de voces tradicionais con tríades en Estado Fundamental. Uso de diferentes rítmicas. Estes baixos figuran nunha folla solta feita ex-profeso

-C3: O acorde disminuído da sensible. Realización ao piano de baixos cifrados a catro partes, usando os enlâces de voces tradicionais con tríades en Estado Fundamental. Uso de diferentes rítmicas. Estes baixos figuran nunha folla solta feita ex-profeso

-C4: Realización ao piano de baixos cifrados a catro partes, usando os enláces de voces tradicionais con tríades en Estado Fundamental mesturando as tres cuestións harmónicas que se acaban de sinalar. Uso de diferentes rítmicas. Estes baixos aparecen entre a páxina 5 e a 9, do libro titulado Baixo Cifrado, que se atopa na aula.

b) Improvisación:

-C5: Realización de fórmulas armónicas e acompañamentos ao piano enlazando sucesións de acordes indicados con grados (con números romanos), usando diferentes rítmicas tanto placadas como cos acordes despregados.

O relativo aos acompañamentos é común a practicamente todos os demais contidos e polo tanto, necesario para a realización de todos eles. Debido a iso, estará presente durante todo o curso

-C6: O Blues. Coñecemento e práctica do esta forma musical. Interpretación dos blues números 3 e 4, usando tríades. Todo iso, de memoria, sen partitura, de oído dende un arquivo de audio. Pequenas improvisacións seguindo a harmonía das pezas.

-C7: Cifrado Americano. Coñecemento do cifrado. O acorde de 7ª Dominante. Realización de acompañamentos a partir de guións (só melodía e harmonía, escrita con este tipo de cifrado). Interpretación de melodía e harmonía á vez. Uso de todo tipo de tríades e acordes de 7ª Dominante. Ás pezas poden ser elixidas de volumes tipo *Real Book* e poden adaptarse para que teñan as dificultades harmónicas sinaladas.

7.5.Avaliación

7.5.1.Criterios de avaliación

Nas diferentes avaliacións, os alumnos deberán ter os coñecementos e aptitudes que se especifican a continuación. Dado que os esixidos en cada avaliación (e en cada curso) son a base para estudos posteriores de maior complexidade, os alumnos deberán acreditar en cada avaliación, estar en posesión dos coñecementos e habilidades das anteriores.

Primeira Avaliación

-Coñecemento claro, rápido e seguro dos intervalos e as armaduras das diferentes tonalidades maiores e menores.

-Coñecemento das tríades maiores, menores e disminuídas e dos acordes de 7ª Dominante no teclado.

-Coñecemento dos símbolos do cifrado Americano para os acordes tríade e os acordes de 7ª Dominante.

-Coñecemento dos mecanismos propios da tonalidade menor.

-Coñecemento dos sistemas de enlace da cadencia rota, o enlace II-V en modo menor e o acorde disminuído da Sensible.

-O Blues: estrutura formal e harmonía básica

Segunda Avaliación

-Coñecemento claro, rápido e seguro dos intervalos e as armaduras das diferentes tonalidades maiores e menores.

-Coñecemento e práctica de todos os acordes tríade e dos acordes de Sétima Dominante no teclado.

-Interpretación de pezas escritas con cifrado Americano usando tríades e acordes de 7ª Dominante.

-Interpretación de blues usando acordes tríade. Improvisación sobre a súa estrutura harmónica.

-Realización de baixos cifrado usando os enlaces tradicionais. Enlace da cadencia rota e o de II-V en modo menor.

Terceira Avaliación

-Coñecemento claro, rápido e seguro dos intervalos e as armaduras das diferentes tonalidades Maiores e menores.

-Coñecemento de todo os acordes tríade e todos os acordes de Sétima Dominante no teclado

-Realización de baixos cifrado usando os enlaces tradicionais. Enlace II-V en modo menor, enlace V-VI, acorde disminuído de sensible.

-Interpretación dos Blues vistos no curso. Improvisación sobre a súa estrutura harmónica.

-Interpretación de pezas escritas con cifrado Americano usando tríades e acordes de 7ª Dominante.

-Realización ao piano de fórmulas harmónicas cadenciais a catro partes usando os graos da escala. Uso de diferentes rítmicas

7.5.2.Mínimos esixibles

-Coñecemento claro, rápido e seguro dos intervalos e as armaduras das diferentes tonalidades Maiores e menores.

-Coñecemento claro, rápido e seguro de todo os acordes tríade e todos os acordes de Sétima Dominante no teclado.

-Realización de baixos cifrados a vista usando os enlaces tradicionais. Acordes tríad en Estado Fundamental. Deben ter continuidade rítmica, sen paradas non pertinentes.

-Improvisación ao piano de acompañamentos como soporte dunha melodía dada, usando o cifrado Americano. Interpretación de guións, tocando melodía e harmonía acompañante á vez. Uso de tríades e sétimas de Dominante. Deben tocarse con continuidade rítmica, sen paradas non pertinentes.

-Interpretación ao piano de fórmulas harmónicas cadenciais a catro partes usando os graos da escala. Uso de diferentes rítmicas

7.5.3.Procedementos e ferramentas de avaliación

-Na avaliación, tomaranse en conta a asistencia, o rendemento e a participación na clase.

Poderá estar complementada por algunhas probas na aula. De elas, a que se refire a interváltica e armaduras das tonalidades, será eliminatorio, é dicir, que se non se supera, non se aproba a Avaliación correspondente. Poderá ser oral ou escrita e realizarse en calquera momento do curso. En caso de ser escrita, consistirá nun exercicio con 10 intervalos e 10 armaduras, deberá estar totalmente correcta e o alumno disporá de dous minutos para realizarlal. Tamén será condición imprescindible para aprobar, demostrar que se coñecen os acordes tratados durante o curso. O alumno deberá simplemente tocar no piano os acordes que se lle indiquen. Poderá dispoñelos no teclado ao seu gusto e haberá de facelo con rapidez e seguridade, mostrando que os coñece sen titubeos.

Ao final de curso, e con independencia do nivel alcanzado noutras materias da materia, todos os alumnos deberán facer as dúas probas sobre as citadas cuestións de interváltica e armaduras das tonalidades e sobre o coñecemento dos acordes tratados. Pasar estas probas será condición imprescindible para aprobar o curso, aínda que non garantía diso.

7.5.4.Criterios de cualificación

Para o cálculo das cualificacións teranse en conta as seguintes porcentaxes:

-Comprensión real mediante o análise, dos diferentes elementos harmónicos, rítmicos, melódicos e formais que conforman unha peza musical e aplicación dos resultados á creación de fragmentos, acompañamentos ou pezas completas improvisadas --- 100%

7.5.5.Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Para solicitar a concesión de ampliación de matrícula nesta materia o alumno deberá demostrar capacidade de traballo para o aproveitamento da ampliación así como ter superados os obxectivos e contidos do curso na última clase antes da reunión da comisión que elevará dita solicitude ao Consello Escolar.

7.6. Medidas de recuperación

Dado o carácter progresivo da materia, a recuperación das avaliacións suspensas integrarase dentro das actividades e probas programadas na seguinte avaliación ou poderá contemplar actividades de reforzo dos aspectos que precisen mellora.

7.6.1. Procedementos de recuperación ordinarios

-No caso de que o número de faltas dun alumno a clase impidise a súa avaliación ordinaria, poderáselle avaliar por medio dun exame que versará sobre os apartados que acaban de ser sinalados nestes Criterios de Avaliación. Se esta circunstancia se dá a final de curso, o exame poderá incluír materias das tres Avaliacións.

7.6.2. Probas extraordinarias de setembro

-Os alumnos que non aproben en Xuño, teñen dereito a un exame no mes de Setembro. Este exame será realizado na aula polo profesor da materia e versará sobre todos os contidos do curso.

- a) Realización dun exercicio con cuestións de intervállica e tonalidades.
- b) Tocar no piano acordes tríade e acordes 7^a, Dominante co obxecto de demostrar que se coñece a súa constitución.
- c) Realización ao piano a catro partes de varios baixos cifrados usando os enlaces de voces tradicionais. Incluirán todo tipo de tríades en Estado Fundamental.
- d) Interpretación ao piano, tanto do acompañamento só, como da melodía xunto co seu acompañamento, de varias melodías, a harmonía das cales estea escrita con Cifrado Americano. Incluirá tríades e acordes 7ª Dominante.
- e) Interpretación ao piano dos blues vistos durante o curso. Improvisación sobre a súa estrutura harmónica.
- f) Interpretación ao piano, de varias sucesións harmónicas a catro partes usando os graos da escala. Uso de diferentes rítmicas.

EXPLICACIÓN DAS PROBAS

-Apartado a) :El alumno disporá de dous minutos para resolver por escrito un exercicio con 10 intervalos e 10 armaduras e deberá contestalos correctamente todos. É dicir, que se as notas do intervalo polo que se lle pregunta forman, por exemplo, unha 5ª xusta, deberá responder que é unha 5ª xusta e se a tonalidade en cuestión ten, poñamos, tres díeses, ha de responder que tres díeses.

Este exercicio terá carácter eliminatorio. Isto quere dicir que se non pasa esta proba, suspendería definitivamente o curso.

-Apartado b): O alumno terá que tocar no piano de forma inmediata e sen preparación previa un total de vinte e cinco acordes dos diferentes tipos indicados. Poderá dispoñelos no piano ao seu gusto. Deberá tocarlos todos correctamente e sen titubeos. Isto quere dicir que se se lle manda tocar unha acorde de A bemol Maior, debe tocar un acorde de A bemol Maior; se se lle manda tocar un de Fa sostido menor, debe tocar un de Fa sostido menor e así sucesivamente. Este exercicio terá tamén carácter eliminatorio. Isto quere dicir que se non pasa esta proba, suspenderá definitivamente o curso.

-Apartado c): O alumno interpretará ao piano a catro voces e cos enlaces harmónicos tradicionais os acordes indicados no baixo dado. Tocaré o propio baixo coa man esquerda e as outra tres voces coa dereita. Deberá atermos a un tempo e tocar con regularidade e continuidade. Disporá de dous minutos de preparación mental antes de tocar. Esta preparación non incluírá en ningún caso o uso do piano.

Os baixos poderán ser escollidos entre os vistos durante o curso ou ben escritos expresos para o exame. Neste segundo caso, ao tratarse dun exercicio a vista, o tempo de preparación estará en función da duración e dificultade do baixo.

-Apartado d). Para esta proba, o alumno utilizará guións con melodía e cifrado e deberá tocar tanto o acompañamento só como a melodía co seu acompañamento. Terá que tocar os acordes que en cada guión aparezan, de modo que, se o acorde indicado é, poñamos, Do menor, deberá tocar o acorde de Do menor e se o guión indica que o acorde é Mi Mayor, tocará Mi maior. Interpretará as pezas utilizando un deseño rítmico

que sirva de acompañamento á melodía e polo tanto, con continuidade rítmica, sen interrupcións nin paradas non indicadas na partitura. Cando acompañe, o xeito de enlazar cada acorde co seguinte seguirá as pautas propias dun acompañamento pianístico, evitando saltos ao pasar dun a outro. Deberá manter o tempo indicado, é dicir, que se se indica que a negra vai a 84 pulsacións por minuto, deberá tocala a 84 pulsacións por minuto

-Apartado e): O alumno deberá interpretar ao piano, de memoria, o blues vistos en durante o curso. Tamén terá que improvisar liñas melódicas sobre a secuencia harmónica do Blues. Deberá aterse ao tempo correspondente e tocar con regularidade e continuidade, sen interrupcións nin paradas non pertinentes. Non poderá usar partitura nin ningún tipo de guión.

-Apartado f): Ao alumno presentaráselle varias sucesións harmónicas con números romanos indicando os graos e deberá interpretalas ao piano a catro partes nas tonalidades, compases e cos ritmos que se lle indique. Ha de tocar os acordes enlazados, sen interrupcións, repeticións nin paradas non indicadas, de modo que haxa continuidade rítmica.

7.7. Recursos didácticos

A materia se imparte nun aula provista de varios pianos eléctricos, tres sintetizadores, ordenador e equipo de audio, ademais de materiais xa tradicionais como partituras, lousa, etc.

Non se utiliza un tratado concreto se non que se seleccionan fragmentos ou contidos de diversas fontes, tanto de libros impresos como sacados de Internet, ademais doutros materiais, feitos polo profesor da materia

8. Organización do 4º curso do Grao Profesional

8.1. Materias imprescindibles que os alumnos deben coñecer

Para poder afrontar os estudos de Cuarto Curso cunha certa solvencia, os alumnos deben coñecer as materias que se citan a continuación e desenvolver, ademais, unha aceptable habilidade para levalas ao piano:

- Coñecemento das tríadas maiores menores e disminuídas, así como o acorde de 7ª Dominante. Ser capaces de tocarlas no piano sen titubeos.
- Enlaces básicos con tríadas a catro voces usando grados. Práctica no piano.
- Cifrado Americano. Coñecemento básico do cifrado de tríadas e de 7ª Dominante. Práctica no piano.
- Blues. Coñecemento da estrutura formal e a harmonía básica.

8.2. Evaluación Inicial e clases de reforzo

Tras facer unha avaliación do alumnado durante as dúas primeiras semanas de clases (debido ao festivo do mércores 7 de outubro), conclúese que a maioría carece, en maior ou menor grado, dos coñecementos e habilidades citados máis arriba. Isto débese a que deixaron de entregar traballos e de ver diversas materias durante o período de illamento os meses de marzo, abril e maio pasados ou, simplemente, que os esqueceron co paso do tempo. Ao non ser estas carencias demasiado importantes, será suficiente dedicar as primeiras tres ou catro clases a repasar os contidos do curso anterior. A os demais alumnos tampouco lles virá mal e, de todos os xeitos, isto pódese compaxinar coa explicación de asuntos teóricos propios deste Cuarto Curso. Si alguén precisase máis atención, hai un horario de reforzo dedicado a tal fin.

8.3. Obxectivos

- a) Coñecementos musicais básicos: Afianzamento e posta en práctica dos coñecementos e conceptos vistos nos anos anteriores nas diferentes materias de

que se compoñen os estudos musicais (interválica, armaduras, cifrados, acordes, enlaces, etc.)

b) Harmónicos: Coñecemento e práctica dos acordes no teclado (formación, posicións, enlaces, etc.)

c) De análise: Comprensión real dos diferentes elementos harmónicos, rítmicos, melódicos e formais que conforman unha peza musical e como consecuencia diso, dos mecanismos propios de diferentes sistemas musicais, especialmente do sistema tonal.

d) De lectura e transporte: Aplicación da análise á lectura e transporte de pezas pianísticas acompañantes ou non.

e) De improvisación: Aplicación da análise á creación de melodías, acompañamentos ou pezas completas segundo as directrices de cada momento.

8.4. Contidos

Debido a que dun tempo a esta parte, as Programacións e o seu seguimento na aula son examinadas e xulgadas por persoas que carecen de coñecementos musicais, reduciuse aquí a relación de Contidos a uns códigos sinxelos de letras e números, de modo que poidan ser comprendidos doadamente por estas persoas, facilitándolles así o seu traballo.

Máis abaixo, no apartado "**Explicación dos Contidos**", detállanse estes con máis precisión utilizando a terminoloxía musical imprescindible para explicalos.

-C1: Acompañamento e Ritmo (común aos demais contidos)

-C2:

-C3:

-C4:

-C5

Ademais estos contidos, veranse, durante o primeiro mes de clase, diferentes materias que se deixaron de tratar ou se trataron de forma incompleta o curso anterior.

EXPLICACIÓN DOS CONTIDOS

Todo tipo de tríades, acordes de 7ª Dominante, acordes menores con 7ª e acordes disminuídos con 7ª, son os acordes utilizados neste 4º curso e polo tanto, todos os alumnos deben coñecelos e sabelos utilizar.

C1: Realización de acompañamentos ao piano enlazando sucesións de acordes, usando diferentes rítmicas tanto placadas como cos acordes despregados. Este contido é común a practicamente todos os demais e polo tanto, necesario para a realización de todos eles. Debido a iso, estará presente durante todo o curso

-C2: Círculo de Quintas (I). Realización ao piano a catro partes, da célula harmónicas V7-I, usando unha das progresións que seguen o Círculo de Quintas. Uso das diferentes disposicións do acorde de 7ª Dominante e de diferentes células e estruturas rítmicas.

-C3: Círculo de Quintas (II). Realización ao piano a catro partes, da célula harmónicas V7-I, usando a outra progresión que segue o Círculo de Quintas. Uso das diferentes disposicións do acorde de 7ª Dominante e de diferentes células e estruturas rítmicas.

-C4: O Blues. Coñecemento e práctica do esta forma musical. Interpretación de 4 ou 5 blues de doce compases, elixidos entre, os números 5, 6, 7, 8, 9 e 10, usando acordes con 6ª. Todo iso, de memoria, sen partitura, de oído dende un arquivo de audio. Escalas pentatónicas. Grupos de catro notas característicos do estilo

pentatónico. Uso da 3ª maior sobre un acorde maior. Sucesión 3ª maior – 3ª menor
Improvisacións seguindo a harmonía das pezas.

-C5: Cifrado Americano. Coñecemento do cifrado. Realización de acompañamentos a partir de guións (só melodía e harmonía) escritos con este tipo de cifrado. Interpretación de melodía e harmonía á vez. Uso de tríades, acordes de 7ª Dominante, acordes menores con 7ª e acordes disminuídos con 7ª. Ás pezas poden ser elixidas de volumes tipo Real Book e deben ter as dificultades harmónicas sinaladas.

8.5.Avaliación

8.5.1.Criterios de avaliación

Nas diferentes avaliacións, os alumnos deberán ter os coñecementos e aptitudes que se especifican a continuación. Dado que os esixidos en cada avaliación (e en cada curso) son a base para estudos posteriores de maior complexidade, os alumnos deberán acreditar en cada avaliación, estar en posesión dos coñecementos e habilidades das anteriores.

Primeira Avaliación

-Coñecemento claro, rápido e seguro dos intervalos e as armaduras das diferentes tonalidades maiores e menores.

-Coñecemento e práctica de todas as tríades maiores, menores e diminuídas e dos doce acordes de Dominante con 7ª no teclado

-Coñecemento dos símbolos do cifrado Americano para as tríades, os acordes de 7ª Dominante, os menores con 7ª e os disminuídos con 7ª

-Os acordes de con 6ª no blues. Disposición e enlaces. Escalas pentatónicas.

-Enlace V7-I en diferentes posicións.

-O círculo de quintas. Coñecemento dos dous posibles.

Segunda Avaliación

-Coñecemento claro, rápido e seguro dos intervalos e as armaduras das diferentes tonalidades Maiores e menores.

-Coñecemento dos acordes tríade, os de Sétima de Dominante, os menores con 7ª e os disminuídos con 7ª no teclado

-Interpretación de tres pezas escritas co cifrado Americano usando acordes tríade, os de Sétima de Dominante os menores con 7ª e os disminuídos con 7ª.

-Interpretación de blues usando acordes tríade e maiores con 6ª. Improvisación sobre a súa estrutura harmónica usando pentatonismo e a sucesión 3ª maior-3ª menor.

-Enlace V7-I. Progresións usando o círculo de quintas (I).

Terceira Avaliación

-Coñecemento claro, rápido e seguro dos intervalos e as armaduras das diferentes tonalidades maiores e menores.

-Coñecemento dos acordes tríade, os de Sétima de Dominante, os menores con 7ª e os diminuídos con 7ª no teclado

-Realización ao piano de fórmulas acompañantes como soporte dunha melodía dada, usando o cifrado Americano. Interpretación de guións, tocando melodía e harmonía acompañante á vez. Uso de tríades, Sétimas de Dominante, menores con 7ª e diminuídos con 7ª. Tres pezas máis, escritas co cifrado Americano e os acordes citados.

-Enlace V7-I. Progresións usando o círculo de quintas (II).

-Interpretación de blues usando acordes tríade e maiores con 6ª. Improvisacións sobre a súa estrutura harmónica usando todo o material visto no curso. Fórmulas rítmicas acompañantes.

8.5.2.Mínimos esixibles

-Coñecemento claro, rápido e seguro dos intervalos e as armaduras das diferentes tonalidades Maiores e menores.

-Coñecemento claro, rápido e seguro de todo tipo de acordes tríade, 7ª Dominante, menores con 7ª e disminuídos con 7ª no teclado.

-Repentización ao piano, de acompañamentos como soporte dunha melodía dada, usando o cifrado Americano. Interpretación de guións, tocando melodía e harmonía acompañante á vez utilizando acordes tríade, 7ª Dominante, menores con 7ª e disminuídos con 7ª. Deben tocarse con continuidade rítmica, sen paradas non pertinentes.

-Interpretación de blues usando acordes con 6ª. Improvisación sobre a súa estrutura harmónica. Uso del pentatonismo e das sucesión 3ª maior-3ª menor. Deben tocarse con continuidade rítmica, sen paradas non pertinentes.

-Realización ao piano a catro partes, da célula harmónicas V7-I, usando as dúas progresións que seguen o Círculo de Quintas. Uso das diferentes disposicións do acorde de 7ª Dominante e de diferentes células e estruturas rítmicas.

8.5.3.Procedementos e ferramentas de avaliación

-Na Avaliación tomaranse en conta a asistencia, o rendemento e a participación na clase.

Poderá estar complementada por algunhas probas na aula. De elas, a que se refire a intervállica e armaduras das tonalidades, será eliminatorio, é dicir, que se non se supera, non se aproba a Avaliación correspondente. Poderá ser oral ou escrita e realizarse en calquera momento do curso. En caso de ser escrita, consistirá nun exercicio con 10 intervalos e 10 armaduras, deberá estar totalmente correcta e o alumno disporá de dous minutos para realizala. Tamén será condición imprescindible para aprobar, demostrar que se coñecen os acordes tratados durante o curso. O alumno deberá simplemente tocar no piano os acordes que se lle

indiquen. Poderá dispoñelos no teclado ao seu gusto e haberá de facelo con rapidez e seguridade, mostrando que os coñece sen titubeos.

Ao final de curso, e con independencia do nivel alcanzado noutras materias da materia, todos os alumnos deberán facer as dúas probas sobre as citadas cuestións de intervállica e armaduras das tonalidades e sobre o coñecemento dos acordes tratados. Pasar estas probas será condición imprescindible para aprobar o curso, aínda que non garantía diso.

8.5.4.Criterios de cualificación

Para o cálculo das cualificacións teranse en conta as seguintes porcentaxes:

-Comprensión real mediante o análise, dos diferentes elementos harmónicos, rítmicos, melódicos e formais que conforman unha peza musical e aplicación dos resultados á creación de fragmentos, acompañamentos ou pezas completas improvisadas --- 100%

8.5.5.Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Para solicitar a concesión de ampliación de matrícula nesta materia o alumno deberá demostrar capacidade de traballo para o aproveitamento da ampliación así como ter superados os obxectivos e contidos do curso na última clase antes da reunión da comisión que elevará dita solicitude ao Consello Escolar

8.6.Medidas de recuperación

Dado o carácter progresivo da materia, a recuperación das avaliacións suspensas integrarase dentro das actividades e probas programadas na seguinte avaliación ou poderá contemplar actividades de reforzo dos aspectos que precisen mellora.

8.6.1.Procedementos de recuperación ordinarios

-No caso de que o número de faltas dun alumno a clase impidise a súa avaliación ordinaria, poderáselle avaliar por medio dun exame que versará sobre os apartados que acaban de ser sinalados nestes Criterios de Avaliación. Se esta circunstancia se dá a final de curso, o exame poderá incluír materias das tres Avaliacións.

8.6.2.Probas extraordinarias de setembro

-Os alumnos que non aproben en Xuño, teñen dereito a un exame no mes de Setembro. Este exame será realizado na aula polo profesor da materia e versará sobre todos os contidos do curso.

- a) Realización dun exercicio con cuestións de intervállica e tonalidades.
- b) Tocar no piano acordes tríade acordes de 7ª Dominante, menores con 7ª e dismínuídos con 7ª co obxecto de demostrar que se coñece a súa constitución.
- c) Realización de progresións usando a célula V7-I seguindo o Círculo de Quintas (I e II)
- d) Interpretación ao piano, tanto do acompañamento só, como da melodía xunto co seu acompañamento, de varias melodías, a harmonía das cales estea escrita con cifrado Americano. Incluirá acordes tríade, acordes de 7ª Dominante, menores con 7ª e dismínuídos con 7ª
- e) Interpretación ao piano dos blues vistos durante o curso. Improvisación sobre a súa estrutura harmónica usando deseños pentatónicos e a sucesión 3ª maior-3ª menor.

EXPLICACIÓN DAS PROBAS

Apartado a) :El alumno disporá de dous minutos para resolver por escrito un exercicio con 10 intervalos e 10 armaduras e deberá contestalos correctamente todos. É dicir, que se as notas do intervalo polo que se lle pregunta forman, por exemplo, unha 5ª xusta, deberá responder que é unha 5ª xusta e se a tonalidade en cuestión ten, poñamos, tres díeses, ha de responder que tres díeses.

Este exercicio terá carácter eliminatorio. Isto quere dicir que se non pasa esta proba, suspendería definitivamente o curso.

Apartado b): O alumno terá que tocar no piano de forma inmediata e sen preparación previa un total de vinte e cinco acordes dos diferentes tipos indicados. Poderá dispoñelos no piano ao seu gusto. Deberá tocarlos todos correctamente e sen titubeos. Isto quere dicir que se se lle manda tocar unha acorde de A bemol Maior, debe tocar un acorde de A bemol Maior; se se lle manda tocar un de Fa sostido menor, debe tocar un de Fa sostido menor e así sucesivamente. Este exercicio terá tamén carácter eliminatorio. Isto quere dicir que se non pasa esta proba, suspendería definitivamente o curso.

-Apartado c): O alumno deberá tocar unha progresión en círculo de quintas, usando o enlace V7-I a catro voces en Estado Fundamental, nas posicións e co ritmo que se lle indique. Deberá atermos a un tempo e tocar con regularidade e continuidade

-Apartado d). Para esta proba, o alumno utilizará guións con melodía e cifrado e deberá tocar tanto o acompañamento só como a melodía co seu acompañamento. Terá que tocar os acordes que en cada guión aparezan, de modo que, se o acorde indicado é, poñamos, Do menor, deberá tocar o acorde de Do menor e se o guión indica que o acorde é Mi Mayor, tocará Mi maior. Interpretará as pezas utilizando un deseño rítmico que sirva de acompañamento á melodía e polo tanto, con continuidade rítmica, sen interrupcións nin paradas non indicadas na partitura. Cando acompañe, o xeito de enlazar cada acorde co seguinte seguirá as pautas propias dun acompañamento pianístico,

evitando saltos ao pasar dun a outro. Deberá manter o tempo indicado, é dicir, que se se indica que a negra vai a 84 pulsacións por minuto, deberá tocala a 84 pulsacións por minuto.

Apartado e): O alumno deberá interpretar ao piano, de memoria, o blues vistos durante o curso. Tamén terá que improvisar liñas melódicas sobre a secuencia harmónica usando os recursos sinalados máis arriba. Deberá atermos ao tempo correspondente e tocar con regularidade e continuidade, sen interrupcións nin paradas non pertinentes. Non poderá usar partitura nin ningún tipo de guión.

8.7. Recursos didácticos

A materia se imparte nun aula provista de varios pianos eléctricos, tres sintetizadores, ordenador e equipo de audio, ademais de materiais xa tradicionais como partituras, lousa, etc.

Non se utiliza un tratado concreto se non que se seleccionan fragmentos ou contidos de diversas fontes, tanto de libros impresos como sacados de Internet, ademais doutros materiais, feitos polo profesor da materia

9.Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

No momento de confeccionar esta Programación, non se sabe quen impartirá o Primeiro Curso da materia e por iso, os comentarios que seguen, refírense aos cursos 2º, 3º e 4º, impartidos por un único profesor.

O Departamento en que esta materia está incluída, está formado por profesores de diversos instrumentos, cunhas agrupacións, necesidades e obxectivos ben diferentes dos sinalados máis arriba.

O piano, como se sabe, é o instrumento harmónico de máis uso en cuestións musicais distintos da propia interpretación de música escrita por outros, e por iso, cunhas aplicacións e necesidades específicas, tamén diferentes. Esta circunstancia fai que o resto dos compoñentes do Departamento, non teña se non un vago idea das cousas que fan os pianistas nesta materia e de como se desenvolven na aula as materias sinaladas nesta Programación.

O mesmo acontece, por suposto, con quen a imparte, en relación a outras agrupacións deste mesmo Departamento, como poidan ser, unha orquestra ou unha banda.

Por iso, as achegas que se poden facer entre os membros do Departamento, non son tantas como as posibles en, digamos, un Departamento de Corda ou de Piano.

Por esa mesma razón, a confección desta programación, non é obra do Departamento en si, tal como - descoñecendo a realidade dos Conservatorios de Música – está lexislado, se non do profesor da materia.

Os profesores informarán aos alumnos e aos seus pais do grao de cumprimento dos mínimos esixidos, dos criterios cos que van ser avaliados e da súa evolución.

Así mesmo, para un bo desenvolvemento da acción tutorial e unha atención individualizada, intentarase manter un contacto continuo co resto dos departamentos para ter unha visión global do desenvolvemento de cada alumno.

10.Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

As reunións do departamento son o foro onde se realizará de forma permanente, a avaliación interna das estratexias metodolóxicas do departamento, avaliando o grao de cumprimento da programación, os resultados académicos, os resultados artísticos etc.

Deben terse en conta as características individuais de cada alumno: o seu grao de compromiso co estudo, facultades, talento, esforzo, interés na materia, etc.

Comentaranse regularmente os resultados globais de cada avaliación e calquera cuestión que os membros do departamento consideren oportuna.

Trasladarase á comisión de coordinación pedagóxica os puntos que os profesores estimen necesarios. Finalmente revisaranse as porcentaxes finais de aprobados e suspensos e unificando criterios para obter o óptimo desenvolvemento musical, artístico e instrumental dos alumnos.

Por outra banda, dentro desta avaliación interna, terase en conta e de forma moi destacada, os medios físicos e humanos cos que conta o departamento: material impreso: partituras, libros de consulta, revistas especializadas, instrumentos e o seu estado, mobiliario adecuado, orzamento para actividades, cursos, clases maxistras, dispoñibilidade de aulas para clases de apoio, número de profesores axeitado en relación coa demanda, cursos de formación específicos para o profesorado e flexibilidade para a súa reciclaxe, flexibilidade para a realización de proxectos artísticos por parte dos profesores etc.; en definitiva, os medios básicos para alcanzar un ensino profesional de calidade, e que permita aos profesores e alumnos levar a cabo, de forma real os obxectivos que a programación expón só dunha forma teórica.

ANEXOS

Proba de acceso a Terceiro Curso de Grao Profesional

Os alumnos que pretendan ingresar no Terceiro Curso de Grao Profesional mediante a chamada "Proba de Acceso", deberán acreditar estar en posesión dos coñecementos e habilidades esixidos no Segundo Curso. Para iso deberán superar con éxito as probas que se especifican a continuación:

- a) Realización dun exercicio con cuestións de intervállica e tonalidades.
- b) Tocar no piano acordes tríade maiores e menores, co obxecto de demostrar que se coñece a súa constitución.
- c) Realización ao piano a catro partes de varios baixos cifrados usando os enlaces de voces tradicionais. Incluirá tríades maiores e menores en Estado Fundamental.
- d) Interpretación ao piano, de varias melodías escritas con Cifrado Americano. Incluirá tríades maiores e menores.
- e) Explicación práctica da forma de Blues.

EXPLICACIÓN DAS PROBAS

Apartado a) :El alumno disporá de dous minutos para resolver por escrito un exercicio con 10 intervalos e 10 armaduras e deberá contestalos correctamente todos. É dicir, que se as notas do intervalo polo que se lle pregunta forman, por exemplo, unha 5ª xusta, deberá responder que é unha 5ª xusta e se a tonalidade en cuestión ten, poñamos, tres díeses, ha de responder que tres díeses.

Este exercicio terá carácter eliminatorio. Isto quere dicir que se non o fai correctamente, non superaría a proba no que a esta materia se refire.

Apartado b): O alumno terá que tocar no piano de forma inmediata e sen preparación previa un total de vinte e cinco acordes dos diferentes tipos indicados. Poderá dispoñelos no piano ao seu gusto. Deberá tocalos todos correctamente e sen titubeos. Isto quere dicir que se se lle manda tocar unha acorde de A bemol Maior, debe tocar un acorde de A bemol Maior; se se lle manda tocar un de Fa sostido menor, debe tocar un de Fa sostido menor e así sucesivamente. Este exercicio terá tamén carácter eliminatorio. Isto quere dicir que se non o fai correctamente, non superaría a proba no que a esta materia se refire.

Apartado c): O alumno interpretará ao piano a catro voces e cos enlaces harmónicos tradicionais os acordes indicados no baixo dado. Tocaré o propio baixo coa man esquerda e as outras tres voces coa dereita. Deberá aterse a un tempo e tocar con regularidade e continuidade. Disporá dun tempo de preparación que estará en función da lonxitude e dificultade do baixo. Esta preparación non incluírá en ningún caso o uso do piano.

Apartado d): O alumno realizará o acompañamento a partir de guións con melodía e cifrado e terá que tocar os acordes que en cada un aparezan, de modo que, se o acorde indicado é, poñamos, Do menor, deberá tocar o acorde de Do menor e se o guión indica que o acorde é Mi Mayor, tocará Mi maior. Interpretará os acordes utilizando un deseño rítmico que sirva de acompañamento ás melodías e polo tanto, con continuidade rítmica, sen interrupcións nin paradas non indicadas na partitura. O xeito de enlazar cada acorde co seguinte seguirá as pautas propias dun acompañamento pianístico, evitando saltos ao pasar dun a outro. Deberá manter o tempo indicado, é dicir, que se se indica que a negra vai a 84 pulsacións por minuto, deberá tocala a 84 pulsacións por minuto

Apartado e): O alumno debe explicar a estrutura formal e harmónica do tipo de peza chamado Blues. Tras iso, debe tocar polo menos un, a xeito de demostración.

Proba de acceso a Cuarto Curso de Grao Profesional

Os alumnos que pretendan ingresar en Cuarto Curso de Grao Profesional mediante a chamada "Proba de Acceso", deberán acreditar estar en posesión dos coñecementos e habilidades esixidos no Terceiro Curso. Para iso deberán superar con éxito as probas que se especifican a continuación:

- a) Realización dun exercicio con cuestións de intervállica e tonalidades.
- b) Tocar no piano acordes tríade e acordes 7ª Dominante co obxecto de demostrar que se coñece a súa constitución.
- c) Realización ao piano a catro partes de varios baixos cifrados usando os enlaces de voces tradicionais. Incluirán todo tipo de tríades en Estado Fundamental e diversas situación harmónicas (enlace II-V en modo menor, enlace V-VI e acorde disminuído da sensible).
- d) Interpretación ao piano, tanto do acompañamento só, como da melodía xunto co seu acompañamento, de varias melodías, a harmonía das cales estea escrita con Cifrado Americano. Incluirá tríades e acordes 7ª Dominante.
- e) Explicación práctica da forma de Blues.
- f) Interpretación ao piano, de varias sucesións harmónicas a catro partes usando os graos da escala. Uso de diterentes rítmicas.

EXPLICACIÓN DAS PROBAS

Apartado a) :El alumno disporá de dous minutos para resolver por escrito un exercicio con 10 intervalos e 10 armaduras e deberá contestalos correctamente todos. É dicir, que se as notas do intervalo polo que se lle pregunta forman, por exemplo, unha 5ª xusta, deberá responder que é unha 5ª xusta e se a tonalidade en cuestión ten, poñamos, tres díeses, ha de responder que tres díeses.

Este exercicio terá carácter eliminatorio. Isto quere dicir que se non o fai correctamente, non superará a proba no que a esta materia se refire.

Apartado b): O alumno terá que tocar no piano de forma inmediata e sen preparación previa un total de vinte e cinco acordes dos diferentes tipos indicados. Poderá dispoñelos no piano ao seu gusto. Deberá tocalos todos correctamente e sen titubeos. Isto quere dicir que se se lle manda tocar unha acorde de A bemol Maior, debe tocar un acorde de A bemol Maior; se se lle manda tocar un de Fa sostido menor, debe tocar un de Fa sostido menor e así sucesivamente. Este exercicio terá tamén carácter eliminatorio. Isto quere dicir que se non o fai correctamente, non superará a proba no que a esta materia se refire.

Apartado c): O alumno interpretará ao piano a catro voces e cos enlaces harmónicos tradicionais os acordes indicados no baixo dado. Tocaré o propio baixo coa man esquerda e as outras tres voces coa dereita. Deberá aterse a un tempo e tocar con regularidade e continuidade. Disporá dun tempo de preparación que estará en función da lonxitude e dificultade do baixo. Esta preparación non incluírá en ningún caso o uso do piano.

Apartado d) Para esta proba, o alumno utilizará guións con melodía e cifrado e deberá tocar tanto o acompañamento só como a melodía co seu acompañamento. Terá que tocar os acordes que en cada guión aparecen, de modo que, se o acorde indicado é, poñamos, Do menor, deberá tocar o acorde de Do menor e se o guión indica que o acorde é Mi Mayor, tocará Mi maior. Interpretará as pezas utilizando un deseño rítmico que sirva de acompañamento á melodía e polo tanto, con continuidade rítmica, sen interrupcións nin paradas non indicadas na partitura. Cando acompañe, o xeito de enlazar cada acorde co seguinte seguirá as pautas propias dun acompañamento pianístico, evitando saltos ao pasar dun a outro. Deberá manter o tempo indicado, é dicir, que se se indica que a negra vai a 84 pulsacións por minuto, deberá tocala a 84 pulsacións por minuto

Apartado e): O alumno debe explicar a estrutura formal e harmónica do tipo de peza chamado Blues. Tras iso, debe tocar polo menos un, a xeito de demostración.

Tamén deberá tocar pequenas improvisacións sinxelas sobre a estrutura harmónica de Blues.

Terá que aterse ao tempo correspondente e tocar con regularidade e continuidade, sen interrupcións nin paradas non pertinentes.

Apartado f): Ao alumno presentaráselle varias sucesións harmónicas con números romanos indicando os graos e deberá interpretalas ao piano a catro partes nas tonalidades, compases e cos ritmos que se lle indique. Ha de tocar os acordes enlazados, sen interrupcións, repeticións nin paradas non indicadas, de modo que haxa continuidade rítmica.

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN, UNIVERSIDADE
E FORMACIÓN PROFESIONAL

CMUS
PROFESIONAL
DA CORUÑA